

Lectoraat Samen Leren en Ontwikkelen

Praktijkgericht onderzoek ten dienste van onderwijskwaliteit in de regio

Missie, visie en aanpak

Vlissingen, juni 2026

Abstract

Het lectoraat Samen Leren en Ontwikkelen onderzoekt hoe duurzame onderwijskwaliteit ontstaat wanneer professionals, organisaties en netwerken samen leren en ontwikkelen. Vanuit de overtuiging dat goed onderwijs van grote betekenis is voor zowel de ontwikkeling van jongeren als voor de samenleving, werken wij samen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners aan vraagstukken die er in de praktijk toe doen. Onze kracht ligt in het verbinden van onderzoek, praktijkkennis, professionele expertise en de specifieke context waarin leren en ontwikkelen plaatsvindt. Vanuit co-creatie ontwikkelen we kennis, inzichten en materialen die niet alleen onderbouwd zijn, maar ook bruikbaar en betekenisvol voor de praktijk. Zo dragen we bij aan de duurzame verbetering van onderwijskwaliteit, professionele ontwikkeling en een sterke lerende regio.

Samenvatting

Missie en visie

Goed onderwijs ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om professionals die blijven leren, organisaties die zich ontwikkelen en netwerken die kennisdelen en vernieuwen. Juist in een tijd van personeelstekorten, toenemende verschillen tussen leerlingen, digitalisering en maatschappelijke veranderingen is het versterken van onderwijskwaliteit een gezamenlijke opgave.

Het lectoraat Samen Leren en Ontwikkelen draagt als praktijkgerichte onderzoeks- en kennispartner bij aan de duurzame verbetering van onderwijskwaliteit in onze regio en daarbuiten. We onderzoeken hoe duurzame onderwijskwaliteit ontstaat wanneer professionals, organisaties, en regionale netwerken samen leren en ontwikkelen.

Onderwijskwaliteit is niet eenduidig te definiëren, maar er zijn wel essentiële kwaliteitsaspecten te onderscheiden. De kern daarvan zit in het realiseren van duurzame, cyclische onderwijsprocessen die starten vanuit een heldere visie en waarin professionals samen werken aan verbetering. Dit vraagt om lerende organisaties waarin ruimte bestaat om expertise te ontwikkelen, te benutten en te delen. Professionele ruimte, leiderschap, (externe) samenwerking en een sterke kwaliteitscultuur zijn daarbij belangrijke voorwaarden.

We zien onderwijs als een gezamenlijke maatschappelijke opdracht. Goed onderwijs ondersteunt kinderen en jongeren niet alleen in het verwerven van kennis en vaardigheden, maar ook in hun persoonlijke ontwikkeling. Vraagstukken rondom leren hangen daarom nauw samen met pedagogische en ontwikkelingsvraagstukken en met de samenwerking tussen onderwijs en andere maatschappelijke domeinen.

Een nauwe verbinding tussen onderwijs en samenleving vraagt bovendien om een aanpak die aansluit bij specifieke kansen en uitdagingen in de regio, zoals ontgroening, vergrijzing, arbeidsmarktkrapte en behoud van talent. Hoewel Zeeland onze thuisbasis vormt, zijn veel van de vraagstukken waaraan wij werken herkenbaar voor onderwijsorganisaties in heel Nederland.

Onze aanpak

Het lectoraat voert praktijkgericht onderzoek uit dat zich primair richt op de doorgaande lijn van voorschoolse educatie, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs en de aansluiting daarvan op het beroepenveld. Het lectoraat werkt vanuit co-creatie in netwerken, zoals werkplaatsen en leergemeenschappen. Onderzoek ontstaat vanuit gedeelde praktijkvragen, waarbij professionals, onderzoekers en partners in gelijkwaardigheid samenwerken aan ontwikkeling, kennisopbouw en innovatie

In onze projecten verbinden we kennis uit onderzoek met praktijkkennis, professionele expertise en de specifieke context waarin leren en ontwikkelen plaatsvindt. Niet het toepassen van standaardoplossingen staat centraal, maar het samen ontwikkelen van professioneel handelen dat recht doet aan kennis, context en maatschappelijke opgaven. We organiseren onderzoek in netwerken zoals werkplaatsen en leergemeenschappen én onderzoeken hoe deze vormen van samen leren bijdragen aan onderwijskwaliteit, professionaliseren en duurzame onderwijsontwikkeling. De inzichten die dit oplevert passen we weer toe in het ontwikkelen van nieuwe netwerken. Het lectoraat werkt samen met onderwijs- en kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden en verbindt onderzoek, onderwijspraktijk en opleidingen. De activiteiten zijn gebundeld in vier onderzoeksthema's:

1. **Onderwijskwaliteit in een lerende organisatie**

Onderzoek naar visiegerichte onderwijsontwikkeling, kwaliteitszorg en de kenmerken van lerende organisaties.

2. **Netwerklernen**

Onderzoek naar samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke kennisontwikkeling binnen netwerken en de bijdrage daarvan aan professionele ontwikkeling en duurzame onderwijskwaliteit.

3. **Onderwijs in een doorgaande lijn**

Onderzoek naar soepele overgangen tussen onderwijssectoren en een sterke ontwikkellijn van voorschoolse educatie tot hoger onderwijs.

4. **Innovatie in het onderwijs**

Onderzoek naar nieuwe vormen van leren, organiseren en samenwerken als antwoord op maatschappelijke en regionale uitdagingen.

Onze missie en visie

De maatschappelijke opdracht van onderwijs

Als lectoraat *Samen Leren en Ontwikkelen* willen we bijdragen aan een maatschappij waarin jongeren een goede start kunnen maken in hun leven. Dat wil zeggen dat ze opgroeien in een veilige en stimulerende omgeving, zichzelf kunnen ontdekken en zo hun weg in de wereld vinden. Goed onderwijs is daarin van cruciaal belang. Kwalitatief hoogwaardig onderwijs stelt mensen in staat zich te ontwikkelen tot volwassenen die zelfstandig kunnen handelen en oordelen en verantwoordelijkheid kunnen nemen in de samenleving (Biesta, 2022). Dit vraagt niet alleen om didactische kwaliteit, maar ook om aandacht voor de bredere ontwikkeling en het welzijn van jongeren. Vraagstukken rondom leren hangen daarom nauw samen met pedagogische en ontwikkelingsvraagstukken en met de samenwerking tussen onderwijs en andere maatschappelijke domeinen. Het scholen en opleiden van jongeren in kwalitatief sterk onderwijs zien we tegelijkertijd als een belangrijke katalysator die bijdraagt aan een betere maatschappij en een vitale leefomgeving. Goed onderwijs zien wij daarom als een gezamenlijke maatschappelijke opdracht, gerealiseerd in verbinding met partners binnen en buiten het onderwijs.

Onderwijskwaliteit en de lerende organisatie

Wat goed onderwijs inhoudt is niet eenduidig te definiëren. Het hangt af van doelstellingen, context en visie. Er zijn vanuit onderzoek echter wel enkele kwaliteitsaspecten te benoemen die kenmerkend zijn voor goed functionerende scholen. De kern van zo'n onderwijsomgeving wordt gevormd door een duurzaam en cyclisch proces dat start vanuit een heldere visie en waarin vanuit een coherente aanpak wordt gewerkt aan doelen die voortkomen uit deze visie. Belangrijk in dit proces is een sterke cyclus van kwaliteitszorg (Schenke et al., 2020). Duurzame onderwijskwaliteit vraagt om lerende organisaties waarin professionals samen leren, reflecteren en hun praktijk ontwikkelen. Scholen die zich kenmerken als professionele leergemeenschappen innoveren systematisch en zijn in staat zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen (Admiraal et al., 2021; Schenke et al., 2020; Stoll & Kools, 2017). Daarmee creëren ze voor alle betrokkenen professionele ruimte om ieders expertise tot ontwikkeling te laten komen en ook te benutten. Deze professionele ruimte is cruciaal: zij stelt teams in staat om, op basis van kennis uit onderzoek, en professionele expertise, beredeneerde keuzes te maken die passen bij hun specifieke context. Hierin is een sleutelrol weggelegd voor de schoolleider (Van Schaik, 2020). Scholen maken daarbij bovendien niet alleen gebruik van kennis, ervaringen en expertise die binnen de school aanwezig zijn, maar werken ook samen met anderen binnen en buiten de eigen onderwijssector en met (maatschappelijke) partners buiten het onderwijs (Kools, 2020; Ros, 2022; Van Schaik, 2020).

Verbinding met de regio

De nauwe verbinding tussen onderwijs en samenleving vraagt om een focus en aanpak die aansluit bij de specifieke kansen en uitdagingen die spelen in de regio, zoals ontgroening en vergrijzing, arbeidsmarktkrapte, en behoud van talent. Het vraagt om een sterke verbinding tussen onderwijs, onderzoek en regionale vraagstukken en om samen leren en ontwikkelen in en met het werkveld, zodat een wendbaar kennisecosysteem ontstaat dat bijdraagt aan innovatie, leefbaarheid en brede welvaart, met onderwijs als een motor van regionale ontwikkeling. Hoewel Zeeland onze primaire context vormt, zijn veel van de vraagstukken waaraan wij werken herkenbaar voor onderwijsorganisaties in heel Nederland. De kennis die wij ontwikkelen is daarom niet alleen relevant voor onze regio, maar draagt ook bij aan bredere vraagstukken rondom leren, ontwikkelen en onderwijskwaliteit.

Onze aanpak

De rol van het lectoraat

Het lectoraat draagt als praktijkgerichte onderzoeks- en kennispartner verbindend en innoverend bij aan duurzame verbetering van onderwijskwaliteit in het (Zeeuwse) onderwijs en andere leeromgevingen. We richten ons daarbij primair op een doorgaande lijn van voorschoolse educatie, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs en de aansluiting daarvan op het beroepenveld. Daarmee sluiten we aan bij de strategische onderwijs- en onderzoeksagenda (Campus Zeeland, 2025) waarin de verbinding tussen onderwijs, onderzoek en praktijk essentieel is voor het realiseren van een toekomstbestendig Zeeuwse onderwijsinfrastructuur en innovatiekracht en een sterke regionale arbeidsmarkt binnen en buiten het onderwijs.

Samen leren en ontwikkelen

Aansluitend bij de Onderwijsraad (2026) zien we het werken aan onderwijskwaliteit in de regio als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderzoeks- en onderwijsinstellingen, beleidsmakers, werkveld, bedrijfsleven en overige maatschappelijke betrokkenen. In dit speelveld zijn we onderzoeks- en kennispartner. Dat betekent dat onderzoeksprojecten altijd geïnitieerd worden vanuit een gedeelde praktijkvraag of een wens tot innovatie vanuit het werkveld of de samenleving. We werken samen met praktijkprofessionals vanuit gelijkwaardigheid aan vraagstukken vanuit de (onderwijs)praktijk. In deze samenwerking staan niet alleen kennisdeling, maar ook gezamenlijke kennisontwikkeling en toepassing centraal, passend bij inzichten uit onderzoek naar leernetwerken (zie o.a. Marz et al., 2018; Schipper, Vos & Wallner, 2022). Ontmoeting en ruimte voor ieders expertise en perspectief zijn hierin belangrijke elementen. Van alle betrokkenen vraagt dit wederzijds vertrouwen, de wil om samen te werken, een open en lerende houding en buiten kaders durven denken.

Onderzoek, praktijk en context verbinden

In het zoeken naar oplossingen voor praktijkvragen ligt de expertise van het lectoraat in het verbinden van kennis uit (praktijkgericht) onderzoek met praktijk- en ervaringskennis en de context waarin het leren en ontwikkelen plaatsvindt. Daarbij maken we gebruik van een breed palet aan onderzoeksmethoden, afhankelijk van het doel of het vraagstuk dat centraal staat. Op die manier ontwikkelen we kennis die niet alleen wetenschappelijk onderbouwd is, maar ook gedragen wordt door professionals en direct bruikbaar is in de praktijk. Niet het toepassen van standaardoplossingen staat centraal, maar het maken van beredeneerde keuzes die recht doen aan kennis, context en maatschappelijke opgaven. Deze wisselwerking maakt het mogelijk om praktijkvragen te beantwoorden op een manier die recht doet aan de complexiteit van de onderwijs- en leeromgevingen, waarin verschillende doelen, waarden en belangen steeds opnieuw in samenhang moeten worden afgewogen. Het resultaat is rijke, gedragen kennis die bijdraagt aan duurzame verbetering van onderwijskwaliteit, professionele ontwikkeling en krachtige leeromgevingen.

Onderzoek in netwerken en naar netwerken

We organiseren ons onderzoek in veel gevallen in netwerken zoals werkplaatsen en leergemeenschappen. Daarnaast doen we ook onderzoek *naar* die vormen van samen leren en professionaliseren. We onderzoeken hoe zulke netwerken functioneren, wat ze succesvol maakt, en hoe ze bijdragen aan duurzame ontwikkeling van professionals en (onderwijs)organisaties. Deze inzichten gebruiken we om samen leren, kennisdeling, professionele ontwikkeling en duurzame onderwijsverbetering te versterken.

Onze partners

Onderwijs als kernpartner

In onze onderzoeksprojecten werken we samen met onderwijsinstellingen in onze regio en stimuleren we samenwerking en kennisdeling binnen en tussen organisaties en onderwijssectoren. Daarbij beschouwen we onderwijskwaliteit nooit vanuit afzonderlijke sectoren, maar altijd in het licht van de doorgaande ontwikkeling van voorschoolse educatie tot aan hoger onderwijs. Onze regio kent een overzichtelijke onderwijsinfrastructuur en biedt daardoor veel mogelijkheden om als proeftuin te fungeren voor onderzoek vanuit en naar samenwerkingen tussen verschillende onderwijssectoren.

Verbinding met maatschappelijke partners

We zoeken actief de verbinding met de externe omgeving door zoveel als mogelijk samen te werken met partners buiten het onderwijs. In de eerste plaats is er een nauwe samenwerking met maatschappelijke organisaties die zich specifiek richten op het welbevinden en de ontwikkeling van jongeren, zoals de jeugdhulpverlening en samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs. Daarnaast zoeken we de verbinding met andere maatschappelijke instellingen zoals bibliotheken, verenigingen of gemeentes. Deze partners spelen een belangrijke rol in het vergroten van het welzijn, de ontwikkelkansen en de ondersteuning van jongeren, en dragen bij aan goed onderwijs in de regio. Tegelijk zoeken we in het opleiden van jongeren de verbinding met het bredere werkveld en het bedrijfsleven. Door samenwerking over grenzen van organisaties en sectoren heen ontstaat ruimte voor een interdisciplinaire aanpak en innovatieve oplossingen voor actuele vraagstukken in het onderwijs en de beroepspraktijk.

Onderzoekspartners en kennisdeling

Ons lectoraat maakt deel uit van het Applied Research Center Vitality (ARC Vitality) van de HZ University of Applied Sciences. Daar waar relevant zoeken we de verbinding met onderzoeksthema's en praktijkvraagstukken die binnen dit onderzoekscentrum centraal staan. Dat kan zowel met onderzoeksgroepen binnen het ARC Vitality zijn als binnen het ARC Technology, Water and Environment. Uiteraard zoeken we ook de verbinding buiten de regio met andere onderzoekspartners. Dit doen we door samen te werken in verschillende landelijke consortia, maar ook door onze kennis en opbrengsten uit onderzoek te delen tijdens conferenties of middels publicaties.

Verbinding met opleidingen

Binnen ons lectoraat zijn docent-onderzoekers werkzaam vanuit verschillende opleidingen in het maatschappelijk domein. Zij vormen een belangrijke schakel tussen onderzoek en onderwijs. De verbinding met de opleidingen krijgt op verschillende manieren vorm:

- We zetten onze expertise in binnen opleidingen.
- Resultaten uit onderzoeksprojecten komen ten goede aan het onderwijs van opleidingen. Daarbij kan het om pedagogische, onderwijskundige of didactische inzichten gaan, maar ook om meer vakinhoudelijke/beroepsgerichte kennis.
- Studenten van opleidingen doen onderzoek binnen onderzoeksprojecten van ons lectoraat.

Vanwege de thematiek en focus van ons lectoraat zijn er nauwe contacten met de opleidingen pabo en pedagogiek, maar gezien de reikwijdte van onze onderzoeksthema's zijn verbindingen met andere opleidingen, ook in het technisch domein, heel goed mogelijk.

Onderzoeksthema's

Uit onze visie op onderwijskwaliteit volgen onze vier onderzoeksthema's.

Onderwijskwaliteit in een lerende organisatie

In dit thema onderzoeken we binnen en tussen verschillende onderwijssectoren hoe duurzame onderwijskwaliteit tot stand komt en hoe scholen en andere leeromgevingen hier doelgericht aan kunnen werken. We richten ons daarbij op visiegerichte onderwijsontwikkeling, kwaliteitszorg en de kenmerken van lerende organisaties. Specifieke aandacht gaat uit naar de rol van leiderschap, professionele ruimte en kwaliteitsculturen, en naar de wijze waarop deze bijdragen aan de ontwikkeling van leerlingen, studenten, de professionele ontwikkeling van onderwijsprofessionals en de duurzame ontwikkeling van onderwijsorganisaties.

Netwerken

In dit thema onderzoeken we hoe netwerken functioneren als contexten voor samen leren en ontwikkelen, hoe kennis daarin wordt gedeeld en ontwikkeld, en hoe deze processen bijdragen aan duurzame verbetering van onderwijskwaliteit. Specifieke aandacht daarbij is er voor multidisciplinaire samenwerking en samenwerking over onderwijskolommen heen.

Onderwijs in een doorgaande lijn

In dit thema onderzoeken we hoe een sterke doorgaande lijn in het onderwijs gerealiseerd kan worden, van vroeg- en voorschoolse educatie tot in het hoger onderwijs, en hoe soepele overgangen tussen de onderwijssectoren kunnen worden vormgegeven. Daarbij richten we ons op vraagstukken rondom aansluiting tussen sectoren en op de relatie tussen onderwijs en het beroepenveld, in het licht van het leertraject en de brede ontwikkeling van leerlingen en studenten.

Innovatie in het onderwijs

In dit thema onderzoeken we hoe onderwijs kan inspelen op actuele maatschappelijke en regionale vraagstukken en welke nieuwe vormen van leren, organiseren en samenwerken daarvoor nodig zijn. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor vraagstukken zoals personeelstekorten, kansengelijkheid, regionale samenwerking, technologische ontwikkelingen en de verbinding tussen onderwijs, samenleving en werkveld.

Referenties

- Admiraal, W., Schenke, W., De Jong, L., Emmelot, Y., Sligt, H. (2021). Schools as professional learning communities: what can schools do to support professional development of their teachers? *Professional development in education*, 47(4), 684-698.
- Biesta, G. (2022). *Wereldgericht onderwijs: Een visie voor vandaag*. Uitgeverij Phronese
- Campus Zeeland (2025). Onderwijs, onderzoek en innovatie Strategische Onderwijs- en Onderzoek Agenda 2025 – 2035. Middelburg: Provincie Zeeland
- Kools, M. (2020). Schools as Learning Organizations: the concept, its measurement and HR outcomes. Dissertation. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- März, V., Gaikhorst, L., Mioch, R., Weijers, D., & Geijssel, F. P. (2017). *Van acties naar interacties: Een overzichtsstudie naar de rol van professionele netwerken bij duurzame onderwijsvernieuwing*. Amsterdam/Diemen: Universiteit van Amsterdam & NSO-CNA Leiderschapsacademie.
- OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>.
- Onderwijsraad (2025a) Leren van Onderzoek. Den Haag: Onderwijsraad
- Onderwijsraad (2025b) Verkenning welzijn en onderwijs. Den Haag: Onderwijsraad
- Ros, A. (2022). De school als lerende organisatie. Themabeschrijving voor de Kennisagenda voor het onderwijs. Den Haag: NRO.
- Schenke, W., Weijers, D., Emmelot, Y., Karssen, M., Breetvelt, I., Van Stigt, A. & Boogaard, M. (2020). Kenmerken en voorbeeldfunctie van Excellente scholen. Hoe excellent zijn Excellente scholen? Amsterdam: Kohnstamm Instituut.
- Inspectie van het Onderwijs. (2025). *De Staat van het Onderwijs 2025*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Schipper, T., Vos, M., & Wallner, C. (Eds). (2022). Landelijk position paper Learning Communities. Zwolle: Hogeschool Windesheim
- Verhoeven, N. (2019). De Slimme Kracht van Zeeland; van woorden naar daden. Wetenschappelijke Raad voor Zeeland, Middelburg.
- Van Schaik, P. (2020). *Utilizing, co-constructing and sharing knowledge in collaborative teacher learning*. Universiteit van Amsterdam.
- Van Schaik, P.W. (2022). *Excellence and Innovation in Education*. Lectorale rede. HZ University of Applied Sciences.